

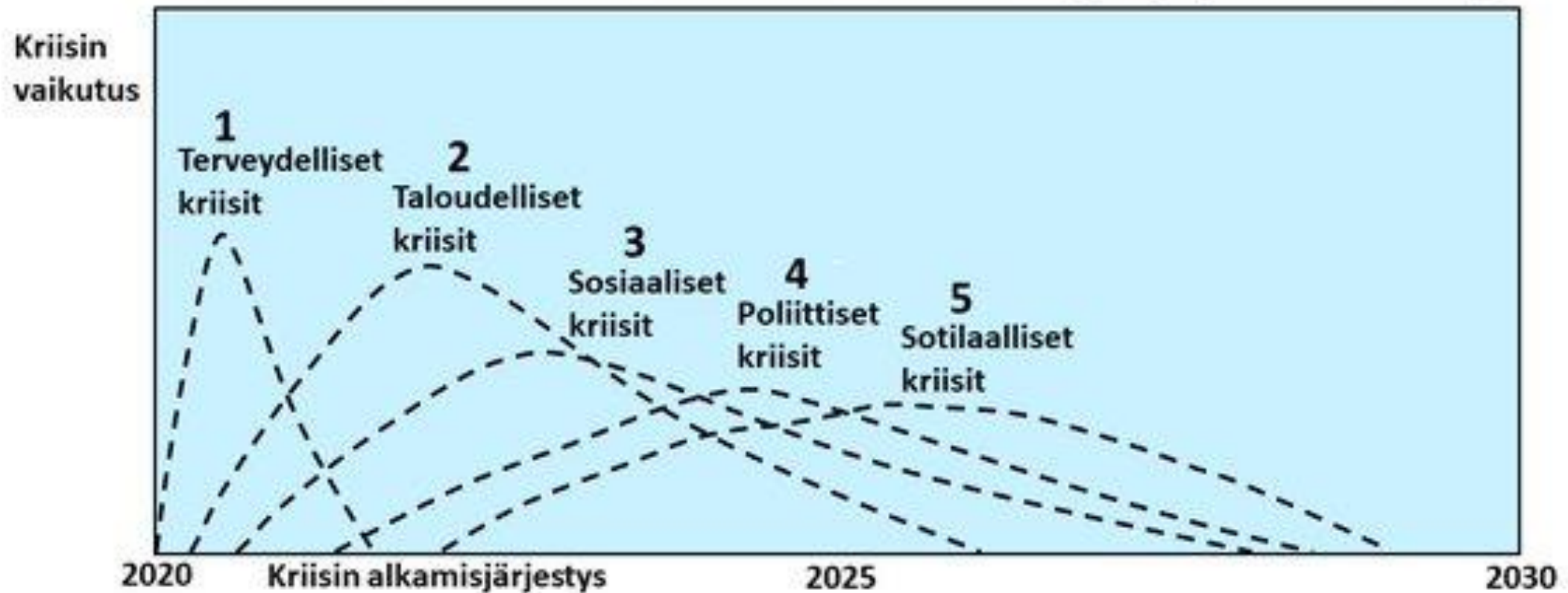
Miten korona muuttaa maailmaa, kuntia ja Kuntaliittoa?

USO 23.9.2020

Tuula Jäppinen @tujappi
Innovaatio-asiantuntija

Koronan seuraukset ovat moninaiset

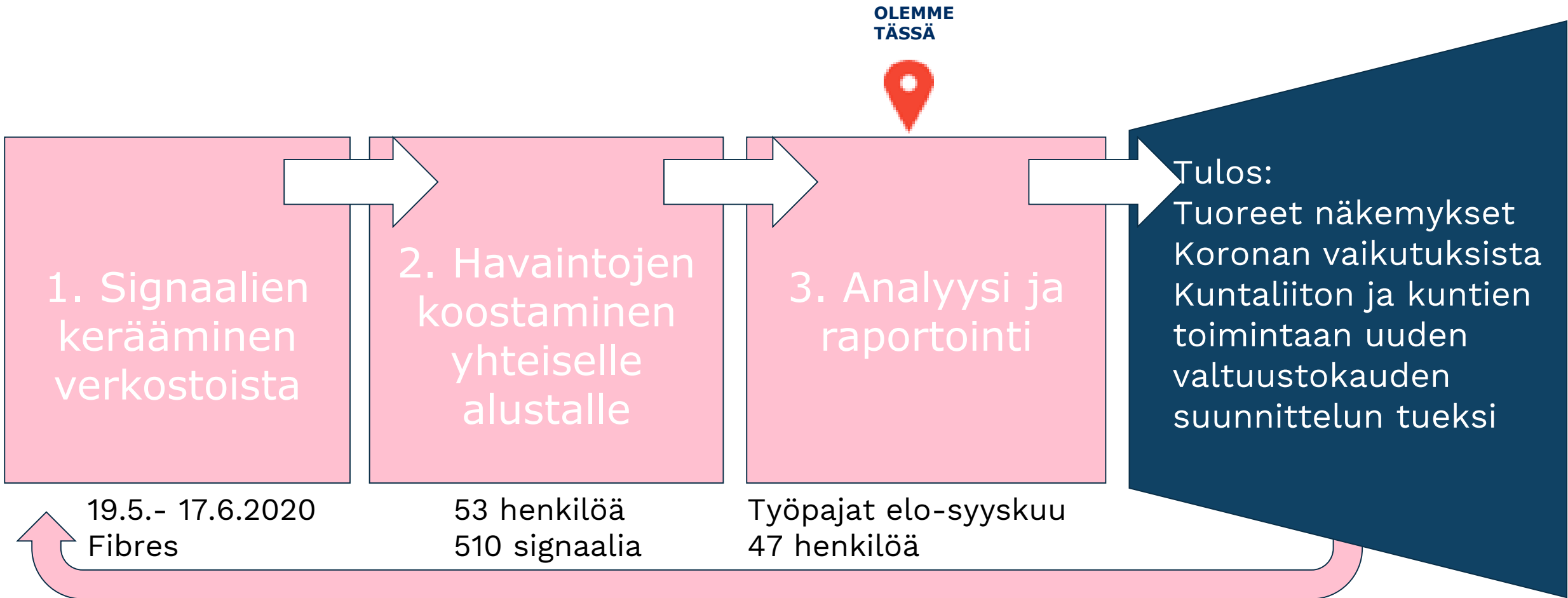
Laukaiseeko koronavirus maailmalla toisiinsa kytkeytyviä kriisiaaltoja?

Tavoite:
Tuoreet näkemykset koronan vaikutuksista suomalaisten kuntien ja Kuntaliiton toimintaan uuden valtuustokauden suunnittelun tueksi

Koronan vaikutukset kunta-alaan- prosessi

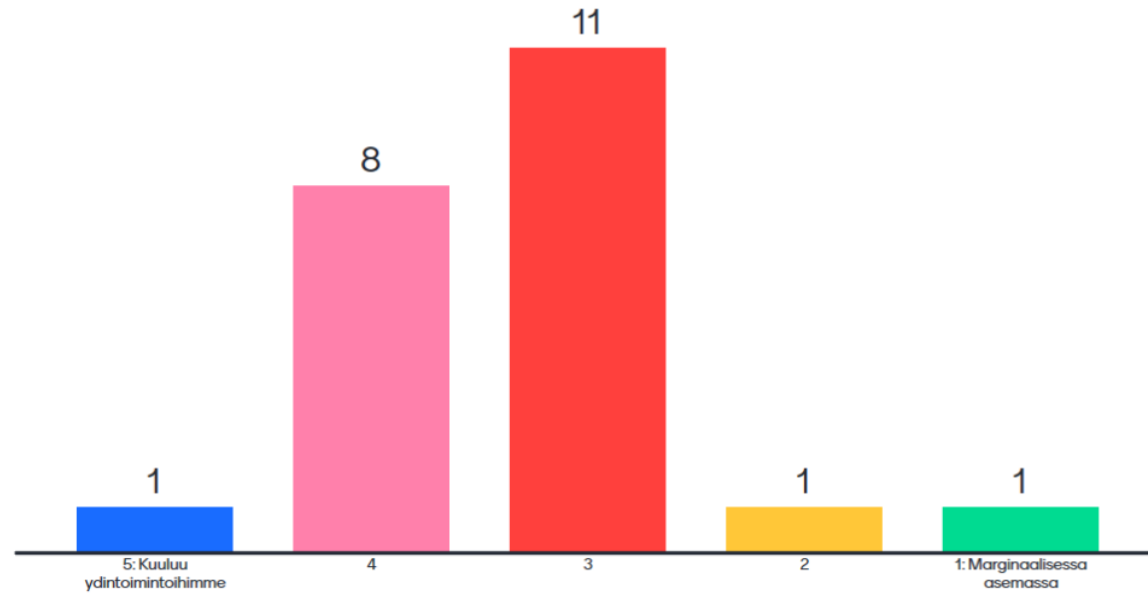

Toteuttajakumppanit

- 6 suurinta kaupunkia (strategiayksikkö, konsernihallinto)
13 henkilöä
- 3 kuntaverkostosta (seutukaupungit, kehyskunnat, pienet kunnat/
kunnanjohtaja, talousjohtaja, perusturvajohtaja, hyvinvointijohtaja
ym.) 13 henkilöä
- Prosessi on osa Kuntaliiton vuoden 2020 strategian päivitystä ja
henkilöstön ennakointiosaamisen kehittämistä
- Kuntaliitosta siihen osallistui 37 henkilöä 9 eri yksiköstä

**Miten keskeisessä
asemassa ennakointi on
omassa kunnassasi?**

Miten keskeisessä asemassa ennakointi on omassa kunnassasi?

**Tuloksena 6 tarinaa;
3 aikajanaa,
8 muutosajuria,
haasteet, mahdollisuudet,
toimenpiteet**

Työ 0 – 10+ v

Korona kiihdyttää työelämän murrosta ja nostaa digitaidot työllistämisen edellytykseksi.

Henkilöstön hyvinvointi on johtava työelämän trendi globaalisti ja Suomessa.

Korona haastaa globalisaation ja hillittömän talouskasvun. .

Raha ja ura eivät ole merkitseviä, vaan teemme elinikäisesti itsellemme merkityksellistä työtä.

Haaste – isot kaupungit

- Katastrofaalinen työttömyys
- Määrärahoja suunnataan pohjattomasti työllisyyden edistämiseen - vaarana tempputyöllistäminen
- Yhä suurempi osa ihmisistä vaarassa jäädä kokonaan työelämän ulkopuolelle?

Mahdollisuus

- Elämä ei ole enää suorittamista, vaan hyvinvointia ;)
- Syntyy uudenlaisia työnkuvia

Toimenpide haasteen torjumiseksi

- Hyväksytään, että osa ihmisistä syystä tai toisesta haluaa olla työttömiä ja panostetaan työttömyydenhoitoon liittyvät toimenpiteet aidosti töitä haluaville

Toimenpide mahdollisuuden hyödyntämiseksi

- Hyvinvointi näkyy itsestä huolehtimisena, sosiaali- ja terveystalouteen kuuluu kunnallisella tasolla vähemmän varoja tai varoja pystytään uudelleen suuntaamaan esimerkiksi vanhustenhoitoon
- Osa työttömyysuhan alla voidaan kouluttaa esim. digitaitajiksi tukemaan digitaalisten välineiden käyttöönottoa ja hyödyntämistä (kaikilla sektoreilla)

Talous 0 – 10+ v

Pandemian laskua maksetaan pitkään.

Valtioilla ja paikallistalouksilla on entistä vaikeampi taloudellisesti varautua yllättäviin muutoksiin.

Korona ja ilmastonmuutos yhdessä vaativat tekemään pitkän aikavälin ratkaisut ympäristön, työllisyyden, eriarvoistumisen ehkäisyn ja koulutuksen kautta, ei pelkästään talouden näkökulmasta.

Haaste

- Isoissa kaupungeissa suuret varallisuuserot (rikkaat vs. köyhät)
- Sosiaaliset ongelmat ja palvelutarpeiden lisääntyminen.

Mahdollisuus

- Suuret kaupungit ratkaisevassa roolissa ilmastonmuutoksen hillinnässä. Kaupunkien keskinäinen yhteistyö ja toisilta oppiminen
- SDG- tavoitteet tulee integroida kaupunkien perustoimintaan, tavoitteisiin, mittareihin

Toimenpide haasteen torjumiseksi

- Lasten koulutus, kv-osaajien lasten koulupolut
- Sisäisen segregaation ennaltaehkäisy
- Työperäisen maahanmuuton mahdollistaminen. (perhe, puolison työpaikka, palvelu koko perheelle)

Toimenpide mahdollisuuden hyödyntämiseksi

- Isojen kaupunkien yhteinen edunvalvonta: kaupunkien merkitys koko maan elinvoiman kannalta

Lähde: isot kaupungit

Sosiaaliset vaikutukset

Omissa kuplissaan elävät ihmiset, valtiot ja maanosat yrittävät pitää huolta omista saavutetuista eduistaan.

Talouden niukkuus pakottaa uudenlaisiin paremmin kohdistettuihin toimintamalleihin ja palveluihin.

Huoli huonompiosaista pakottaa löytämään uudenpolun sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin yhdistämiseen.

Haaste

- Kuplautuminen voi vahvistua ja kärjistyä somessa
- Koronatoimista syntyy ylimääräisiä kustannuksia
- Sote tulee aiheuttamaan koronaan enemmän kustannuksia
- Haasteet heikommassa olevien lasten tukemisessa ja tulevaisuudennäkymät
- Lastensuojeluilmoitukset ovat lisääntyneet
- Vaikutukset vanhenevaan väestöön tulevat näkymään pitkään
- Verkkoyhteyksien rakentaminen ja hinnat joillakin alueilla hyvin kalliita

Mahdollisuus

- Arvojen muutos näkyy jo lyhyellä aikavälillä
- Pienempien paikkakuntien hyvät puolet (turvallisuus, rauhallisuus, luonto) korostuvat
- Etätyö lisää paikkariippumattomuutta
- Suurempaa kysyntää asunnoille ja kesämökeille
- Sosiaalipalvelujen integraatio toimii (esim. lastensuojelu)
- Digitaalisuus on vauhdittunut
- Osallistuminen eri kokouksiin/ tilaisuuksiin helpottuu ja kasvaa kun ei ole matkoja
- Työmatkat vähenevät, parantaa arkea
- Verkkokauppa voi tuoda toimijoita seutukaupunkeihin

Lähde: seutukaupungit

Teknologia 0 – 10+ v

Korona vauhdittaa digitalisaatiota, oman työn ja toimeentulon muutosta ja tuo paremmat mahdollisuudet osallisuuteen.

Tekoäly hyödyntää globaaleja tietovirtoja ja tuo esiin käynnissä olevat globaalit kehitykset ja ennustaa niiden vaikutuksia päätöksiin.

Haaste

- Työaikajärjestelmä restauroinnin tarpeessa - tuloksen mittaaminen ajan sijaan?
- Digisyrjäytymisen vaara, sukupolvikysymys, työuran loppupuolella - ei nähdä mahdollisuuksia siihen miten mahdollistaa asioita, työn tehokkuus heikkenee, työn motivaatio heikkenee
- Demokratia, millainen luottamushenkilö olet, pystyykö käyttämään laitteita sujuvasti.
- Aidot sähköiset kokoukset, katsotaan omaa kuntaa ja sen lähtökohtia, globaalit asiat voi olla vaikea tunnistaa arjessa ja pohtia

Mahdollisuus

- Etätöiden mahdollistaminen, saaristokaupunki, halutaanko muuttaa mökille?
- Verkkopalvelu kuntalaisille helpottaa asiointia.
- Kaupungin työntekijöille myös mahdollisuuksia etätöihin. Kunta perinteisesti ollut paikkasidonnainen toimija, ei etätöitä.
- Säännöllinen etätö pienessä mittakaavassa toteutuu, mutta miten kokoaikaisuus?
- Huutava pula esim. maankäytöstä vastaavat henkilöt, ei tarvitse olla fyysisesti paikalla koko ajan. Työnmahdollisuuksiin uudenlaisia mausteita.
- Aito sähköinen kokous, äänestykset verkossa.
- Yhteisöllisyys ja naapuriapu korostuu

Valta 0 – 10 +v

Suurvaltojen valtasuhteet polarisoituvat kilpailussa maailmanmarkkinoiden kärkipaikasta.

Pandemian aiheuttama globaali talouskriisi vauhdittaa EU:n ja sen instituutioiden uudistumista, EU:n eri alueiden elpyessä eritahtisesti.

Pitkällä aikavälillä kansainvälinen yhteistyö ja me-henki korostuu.

Haaste

- Protektionismi alkaa näkyä yritysten kautta myös kuntien toiminnassa ja verotuloissa. Oltermanni ja Venäjä –case
- Materiaalien saatavuus protektionismin myötä
- Kiinalaisten ostamat yritykset strategisia hankintoja
- Alihankintamaailman muutokset, etsitään lähempää kuin Kiinassa
- Huoltovarmuus ja lääkkeiden saatavuus, tietyt lääkkeet keskittyy isoille yrityksille Kiinassa tai Intiassa
- Nettitrollit ja turvattomuuden lietsonta vaikuttavat kuntien päätöksentekoon
- Jättiyritysten vallan kahlinta
- Tahto on suuri pysyä digitalisaation mukana, mutta resurssit eivät riitä
- Miten osataan jatkossa käyttää dataa

Mahdollisuus

- Kansainvälinen säätelyjärjestelmä nousee uuteen arvoon
- Huoltovarmuuden varmistamisessa uudet tuotannot lähempää, ehkä jopa kotimaassa
- Valttikortti saada yritysmaailmaa tänne, on varma ja turvallinen yhteiskuntajärjestelmä
- Miten esim. matkailussa mukaudutaan koronaan? Miten voitaisiin ylläpitää kv-matkailua? esim. Käytävät ja kuplat. Edelläkävijä tässäkin uudessa normaalissa
- Polarisaatio ei ole seutukaupungeissa vahva eikä ääri liikkeitä ole paljon ja tämä lisää turvallisuutta
- Yhteisöllisyys, järjestöt, kansalaiset, naapurit on seutukaupunkien vahvuus
- Enemmän toimijoita ja vaihtoehtoja seutukaupungeissa. Esim vanhusten huolehtimisessa on syntynyt jo yritystoimintaa.

Kaupunki 0 – 10+ v

Turvallisuusriskien vahvistuessa hyvän elämän vaaliminen haastaa urbaania elämäntapaa. Kaupungit rakentavat peruselementtinsä uusien tarpeiden kautta.

Kaupunki- ja liikennesuunnittelun painopiste siirtyy huomioimaan asumisen ja liikenteen käyttäjien, ruoantuotannon ja jakelun turvaaminen tarpeet.

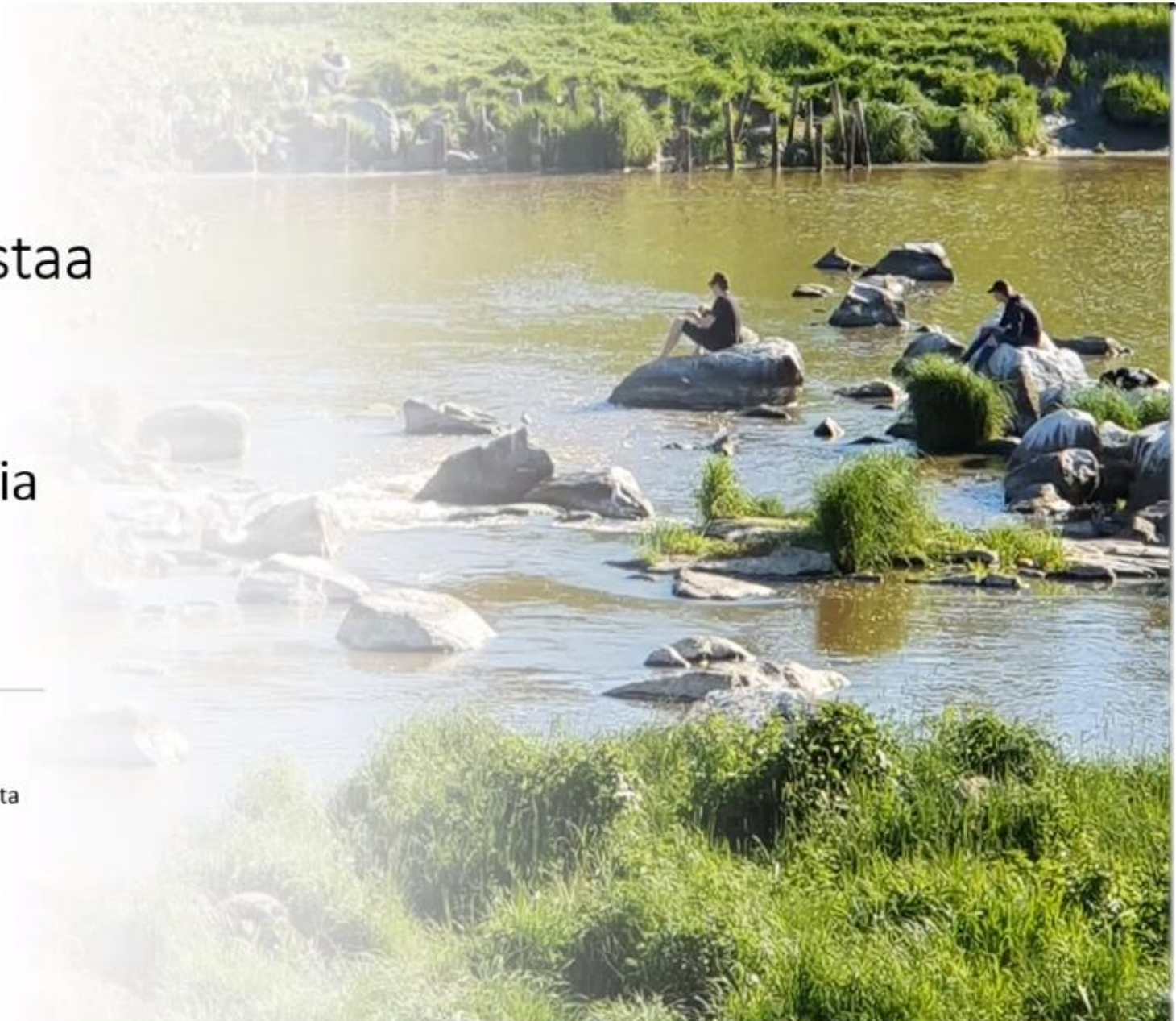
Turvallisuudesta jää pysyvästi kaupunkien strateginen toiminta-alue.

Haaste

- Arkisen turvallisuuden tunne järkkynyt, kuntien pohdittava tätä kuntastrategiassa
- Isot trendit, eivät ehkä käänny, kaupungistuminen jatkuu, monipaikka-asuminen kuitenkin lisääntynee, digitalisaatio tukee pitkiäkin etäisyyksiä
- Jakaantuuko yhteiskunta siten, että luokkayhteiskunnan piirteet korostuvat, osalla turvallisuus ja hyvinvointi, kakkosasunnot jne. vahvistuvat ja toisilla turvattomuuden tunne, kaupungeissa jne. kasvaa
- Uudet asukkaat etätyön mahdollistajina, vastaaminen palvelutarpeisiin. erityisesti joukkoliikenne ja tieverkosto reuna-alueilla
- Vaikka arvot ohjaisivat maaseudulle jne. ilman omaa autoa se ei ole mahdollista. Elämäntavan haaste.
- ²⁰ Miten turvataan palvelut pienissä kunnissa?

Mahdollisuus

- Muuttoliike pienkuntiin
- Pienyrittäjyyden mahdollisuus nykyisille asukkaille (jo nyt) -> uusille asukkaille tarjottavat palvelut
- Onko resurssia palveluihin (muuttoliike) 5-10 henkilön tulomuutto on iso asia, jos myös lapsia -> palvelut mitoitettu pienemmälle määrälle -> myös mahdollisuus, hyvää yhteisölle, elinvoimaisuutta, palveluiden parantumista
- Ulkomaan matkailu ei ehkä elvy nopeasti, heijastuu kotimaan matkailuun, jo pölyttyneet sloganit mm. luontoarvoista hyvin käyttökelpoisia, näitä tuotteistamalla syntyy mahdollisuuksia -> erottautuminen, tarinallistaminen, arkipäiväisiltä vaikuttavat vetovoimatekijät: vesistöt jne.
- Digitalisaatio huomioitava kuntien elinkeinopalveluissa, jos yrittäjällä pienikin (uusi) tarve, oltava apua ja palveluja tähän! Jo nyt tähän liittyvän palmu:n merkitys kasvanut, kun palvelut siirtyivät verkkoon keväällä jne.

Miten korona uudistaa
kaupunkeja?

Vaikutusten ennakointia
kuuden suurimman
kaupungin voimin!

Tarja Vuorinen
Kehittämispäällikkö, ennakointi, innovaatiotoiminta
Konsernihallinto, kehittämisspalvelut
Turun kaupunki

Turussa tuotokset pääsevät hyvään käyttöön

- Viestintä yhteistyöstä
- Strategian päivittäminen ja pormestariohjelma
- Kaupungin kehittäminen
- Digitalisaation edistäminen
- Tiedolla johtaminen
- Toiminnan ja talouden suunnittelu
- Älykaupunkikehitys
- Kaupungin kärkihankkeet
- Kaupungin ennakointityö -> Tulevaisuuden Turku 2029 ja sen jälkeenkin!

Turussa Suomen suurten kaupunkien tyytyväisimmät asukkaat vuonna 2029

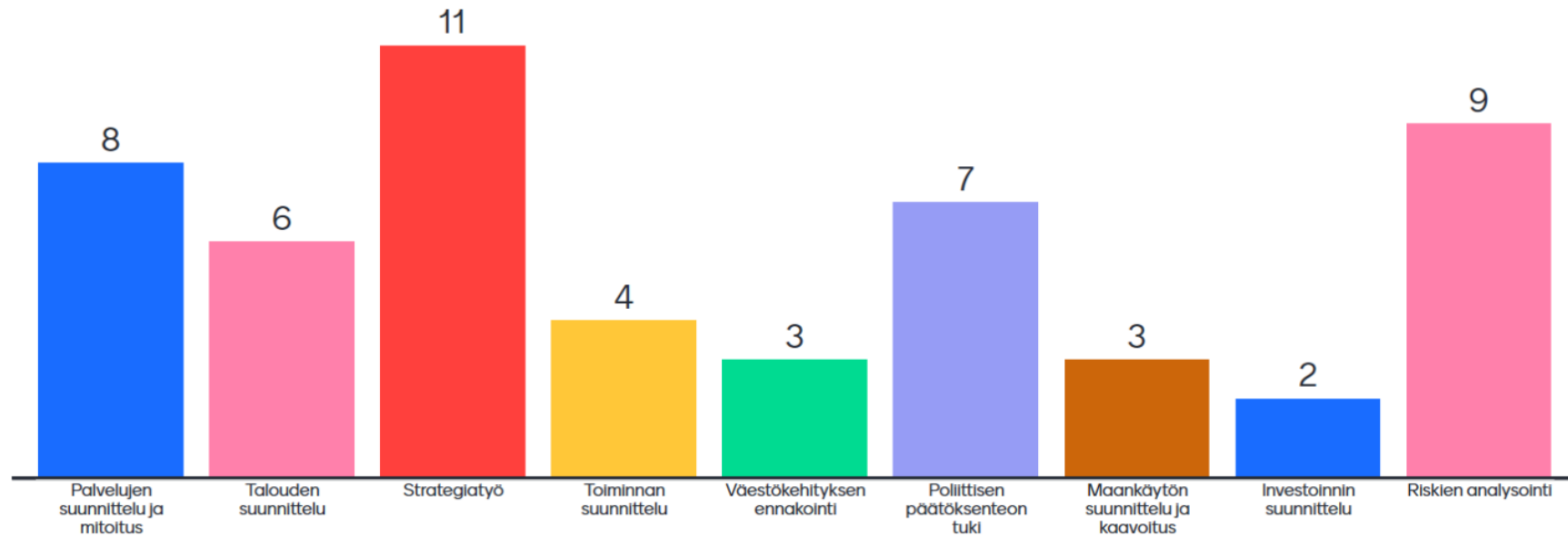
Turun kaupunginvaltuusto hyväksyi kaupungin strategian päivityksen kokouksessaan 16.4.2018. Eriarvoistumisen ja syrjäytymisen ehkäisy sekä ilmastomuutoksen torjunta nousivat aiempaa merkittävämpään rooliin.

Pormestarien Turku

**Mihin itse käyttäisit
koronaennakoinnin tuloksia
omassa kunnassasi?**

Mihin itse käyttäisit koronaennakoinnin tuloksia omassa kunnassasi?

Tulossa keväällä
- Tuettu strategisen
ennakoinnin prosessi
koronatietojen pohjalta

USO-kuntien yhteinen ennakointiprosessi

- Kenelle: USO 2021-2022 osallistujakunnille. ~1-4 hlö / kunta
- Milloin: Talvi – kevät 2021, yhteensä ~4 puolen päivän tilaisuutta
- Tavoite: Korona-ennakoinnin pohjalta laadittu yhteinen näkymä ja tilannekuva kuntien strategioiden päivitysten tueksi

Lopullinen aikataulu, toteutustapa ja sisältö sekä tavoitteet täsmennetään ennakointiprosessiin osallistuvien kuntien kanssa